

ro monetos, rastos vėlyvuose senkapiuose. Žalakių senkapiuose rastos 8 monetos, kaldintos Žygimanto Augusto valdymo laikotarpiu, Galkančių - per 250XVI-XVII a. monetų, Skėrių - ke-liolika XV-XVII a. monetų, Gintališkės kapinyne - 1 moneta X-XII a. (Vakarų Europa, denaras).

S. Bieliauskas (Šiauliai)

ŠIAULIŲ "AUŠROS" MUZIEJAUS MONETŲ LOBIAI

1. ŠAM yra 16 monetų lobių. Visų monetos sidabrinės, išskyrus Medginių varinių monetų lobi. 16-je lobių buvo 10 430 monetų. Taip pat fonduose yra viena 3 lobių kolekcija, gauta 1962 m. iš kolekcionieriaus E. Laucevičiaus: joje yra 3 Lietuvos kapos iš Trinapolio lobia, rasto 1942 m., 32 monetos iš Ukmergės lobia (Vytauto pinigėliai) ir 30 monetų iš Sklėrių-Aluonos lobia (Vytauto pinigėliai).

2. Didžiausias ŠAM esantis lobia, rastas Užventyje 1964 m. balandžio 24 d. Lobyje yra 5 571 moneta. Jam būdingi Lietuvos-Lenkijos ir Rygos šilingai, Prūsijos pustaleriai. Chronologiniai rėmai - nuo 1533 m. iki 1613 metų.

3. Laugiriškių lobia (Kelmės raj.) kaimo laukuose išartas traktorius 1959 m. lapkričio 2 d. Jame yra 432 monetos - daugiausia Lietuvos-Lenkijos pusgrašiai nuo 1509 iki 1563 metų, taip pat Lietuvos-Lenkijos, Kuršo trečiokai.

4. Bandorių lobia (Šiaulių raj., Pabalių apyl.) rastas "Vienybės" kolūkio Bandorių kaimė 1959 metais lapkričio 24 d. Jame 19 monetų: įvairių Nyderlandų sričių talerių. Chronologiniai rėmai - nuo 1763 m. iki 1786 m.

5. Dočkių lobia (Šiaulių raj., Kairių apyl.) turime tik dalelę - 2 monetas, kurios buvo padovanotos muziejui 1960 m. Prieš 40 metų Dočkių kaime, Kymanto žemėje buvęs rastas molinisis puodas su monetomis, svėręs apie 20 svarų.

6. Lukošaičių lobia (Šiaulių raj., Šiupelių apyl.) kaimo laukuose rastas 1960 m. Susideda iš 208 monetų. Jam ypač būdingi Lenkijos bei Prūsijos 1664 m. iki 1723 metų laikotarpio ortai ir šeštokai.

7. Leilėnų lobia monetos (Šiaulių raj., Tryškių apyl.) rastos 1961 m. pavasarį. Lobiui priklauso 170 monetų. Vertingiausi yra Lenkijos bei Prūsijos šeštokai, Ispanijos bei Burgundijos taleriai. Jie apima laikotarpį nuo 1625 m. iki 1715 metų.

8. Šiauliuose rasti 2 lobiai. 1960 m. vasarą, griaunant seną mūrinių 2 aukštų namą (Gorkio g., 32), rūsio lubose buvo rastos 9 monetos. Tai 1607-1695 m. Prūsijos, Lenkijos, Nyderlandų, Ispanijos, Austrijos, Burgundijos pinigai, daugiausia taleriai.

Antras Šiaulių lobia rastas buvusioje Jėzuitų bažnyčioje (Vilniaus g., 247), užkastas rūsyje 5-jo dešimtmečio pirmoje pusėje. Į muziejų pateko 1961 m. Lobyje yra 308 monetos: daugiausia Lietuvos buržuazinio laikotarpio, o taip pat Vokietijos markių.

9. 8,2 km nuo Žagarės pagal Žagarės-Kruopių kelią (15-16 m. į dešinę), drenažo tranšėjos krante 1964 m. rastas Puikių lobia medinėje dėžutėje. Lobiui priklausė 1877 monetos: 1600-1625 m. Rygos šilingai, Lietuvos-Lenkijos šilingai, dvidenariai (XVII a. pradžia) ir kitos monetos.

10. Girkautų lobyje, kuris yra muziejaus ekspozicijoje, yra 1 200 monetų - Lietuvos-Lenki-

jos šeštakai, Saksonijos 1/12 talerio, Prūsijos 1/12 talerio ir šeštakai bei kitų Vokietijos sričių monetos, daugiausia XVII-XVIII a. Lobis rastas 1972 m. pavasarį nulygintame kalnelyje, po buvusią akmenų krūva, radimo vietoje buvo molinio puodo žukių.

11. Joniškėlio dvaro arklidėse 1942 m. rastas lobis - 12 monetų: visi Prūsijos 1530-1541 metų grašiai.

12. 1976 m. Padvaiskių kaime (Šiaulių raj., Micaičių apyl.) prie buvusios kolūkiečio Pratašo sodybos, ant žvyruoto kelio rastas Urkuvėnų lobis (pavadinimas nuo šalia esančio Urkuvėnų žvyryno). Lobyje 155 1623-1699 m. laikotarpio monetos: vyrauja Ispanijos realitaleriai, Burgundijos taleriai, Nyderlandų dukatai, Prūsijos ortai, Lenkijos šeštakai ir auksiniai.

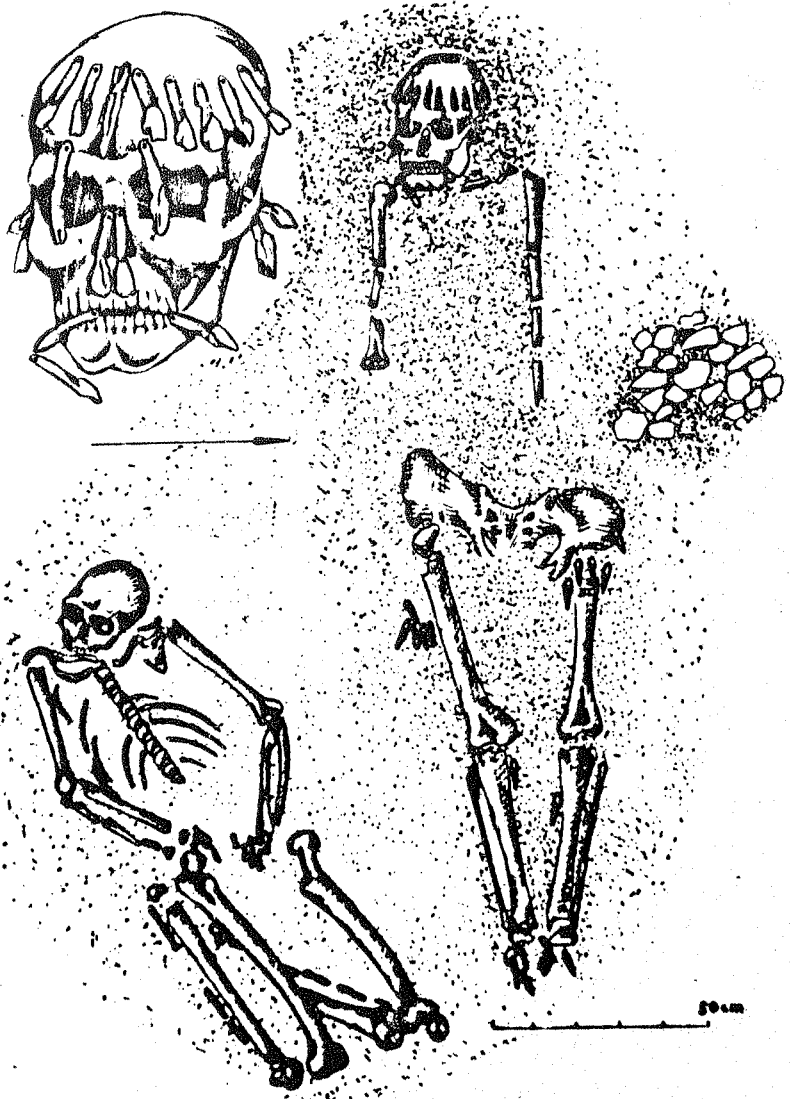
13. Medginų lobis (Joniškio raj.,) rastas 1980 m. kasant rūšį. Dalis lobyje išsibarstė jau radimo vietoje prieš atvykstant muziejaus darbuotojams. Iš lobyje liko 398 Lietuvos ir Lenkijos šilingai. Monetos priklauso 1661-1665 m. laikotarpiui.

14. ŠAM lobyje esančios monetos daugiausia XVI-XVIII a., tačiau yra ir vėlesnio laikotarpio. Monetos priklauso Lietuvai, Lenkijai, Ispanijai, Nyderlandams, Prūsijai bei Vokietijos žemėms. Monetų kiekis lobyje svyruoja nuo 2 iki 5571 monetos. Daug yra apdilusių, patamsėjusių, nors yra ir palyginti gerai išlikusių, ypač Girkautų lobyje, kuris, matyt, buvo paslėptas moliniame inde.

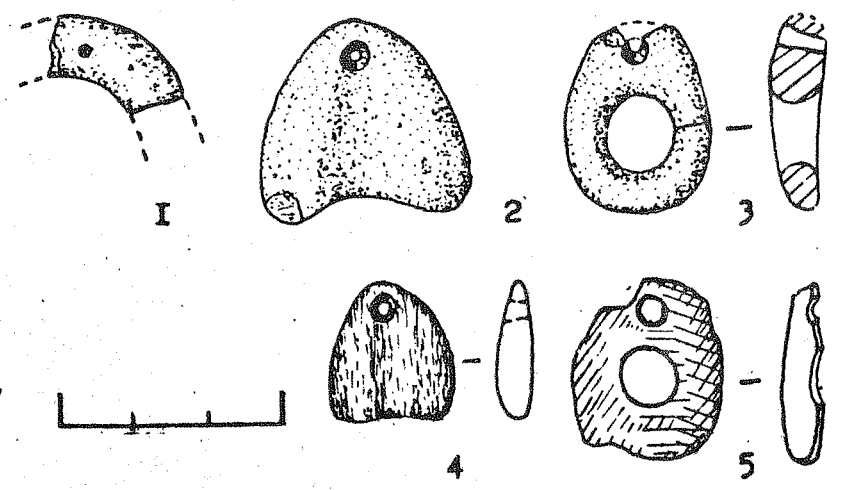
Sutrupinimai

- AKM - Alytaus kraštyros muziejus
JEM - Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos
muziejus
KKM - Kretingos kraštyros muziejus
KVIM - Kauno valstybinis istorijos muziejus
LDM - Lietuvos TSR dailės muziejus
KMN - Nacionalinis muziejus (Krokuva)
WMN - Nacionalinis muziejus (Varšuva)
PKI - Paminklų konservavimo institutas
ŠAM - Šiaulių "Aušros" istorijos ir etnogra-
fijos muziejus
TIM - Trakų istorijos muziejus
TKM - Telšių kraštyros muziejus
UKM - Utenos kraštyros muziejus
VČDM - Valstybinis M.K. Čiurlionio dailės mu-
ziejus
VE - Valstybinis Ermitažas
PMUM - Rygos miesto ir jūreivystės muziejus

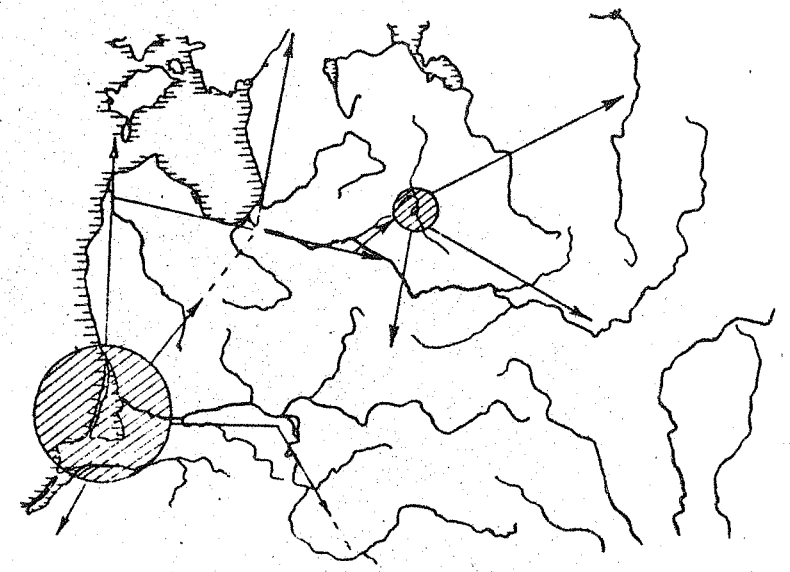
ILIUSTRACIJOS

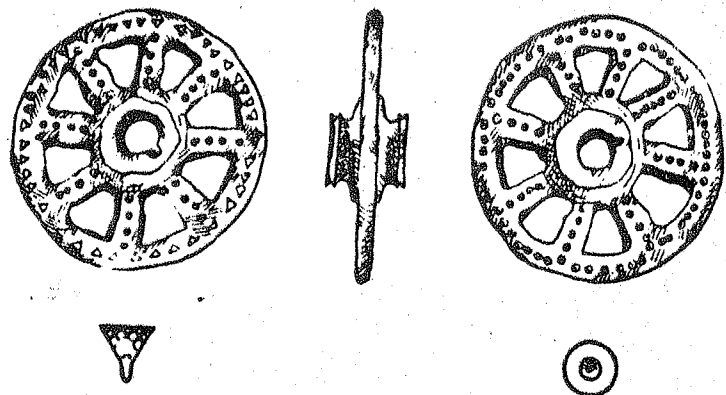
1 pav.

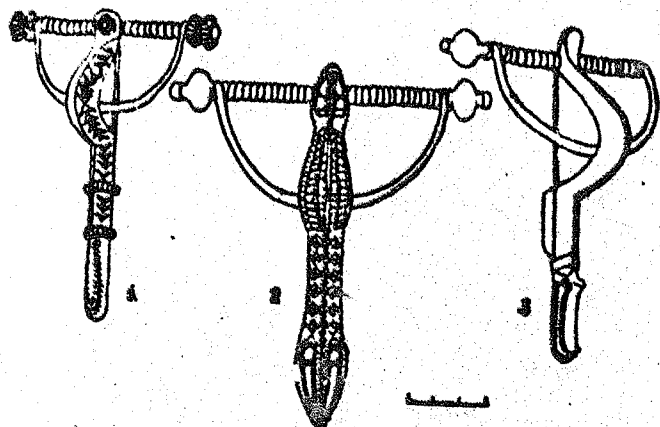
2 pav.

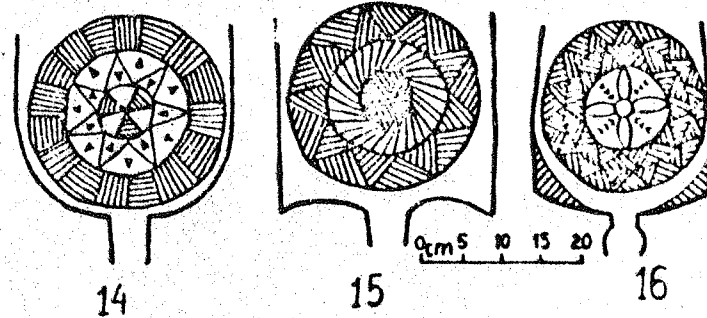
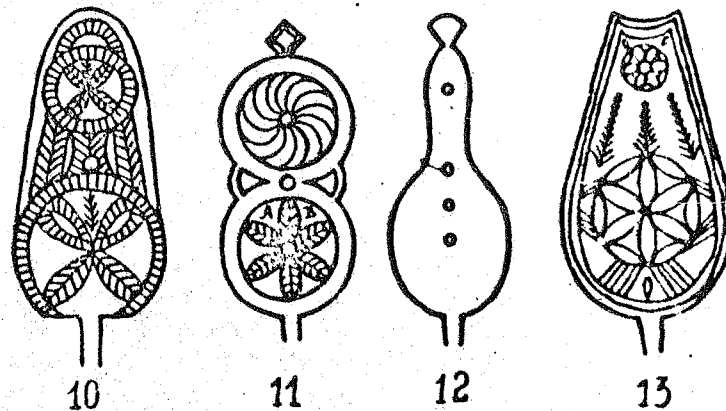
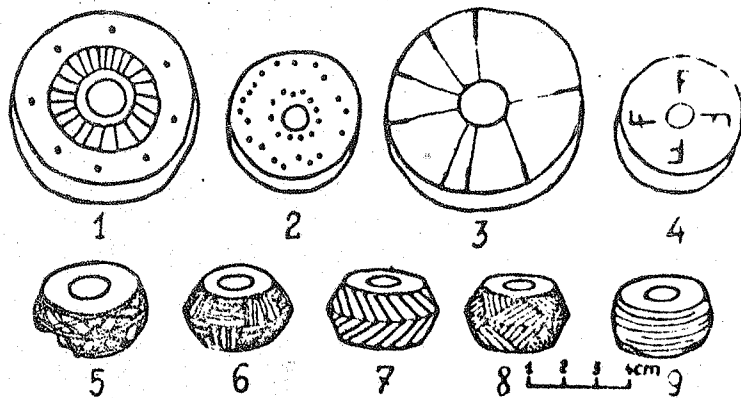
3 pav.

4 pav.

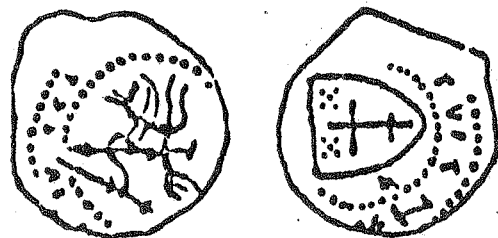
5 pav.

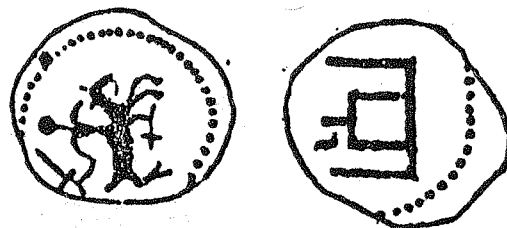
6 pav.

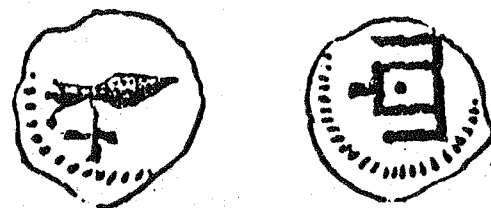
7 pav.

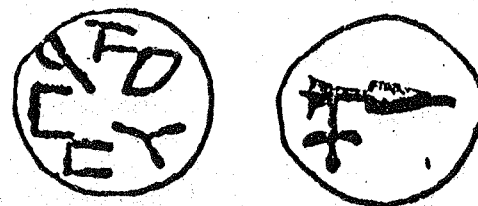
IV

III

II

I

8 pav.

TURINYS

Pratarmė	1
A. Jankevičienė. Šiandieninių muziejų uždaviniai	2
1. Muziejinkystė	
B. Lukošiuotė. "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejaus archeologinė ekspozicija	5
V. Ruzas. Numizmatika IEM 2 salės ekspozicijoje	6
E. Gričiuvienė. Akmens amžiaus ekspozicija LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	9
N. Antušaitė, E. Spudytė. Archeologijos ir numizmatikos fondai Telšių kraštotyros muziejuje	12
S. Biečiauskas. Šiaulių "Aušros" muziejaus monetų lobiai	14
D. Butkus. Kretingos kraštotyros muziejaus monetų lobiai	17
A. Butrimas. Kaulo bei rago dirbinių konservavimas LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	18
R. Paškevičius. Ekspонатų apsauga nuo žalojančio poveikio LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	20
N. Černiavskij, N. Zdanovič. Archeologinių kasinėjimų medžiagos paruošimas muziejui	22
M. Eiche. Faleristikos kolekcijos mokslinio tyrimo ir sisteminimo principai Rygos miesto istorijos ir jūreivystės muziejuje	23

2. Archeologija	
A. Butrimas. Neolito kapai iš Donkalnio (Telšių raj.)	26
A. Girininkas. Pirmieji gintaro keliai rytų Europą	28
B. Salatkienė. Kalnelių (Šiaulių raj.) II-IV a. pilkapiai	29
V. Kazakevičius. Žalvarinis ratelis iš Plinkaigalio (Kėdainių raj.)	31
K. Rickevičiūtė. Retos segės iš Lazdininkų (Kretingos raj.)	33
L. Murnikaitė. Gintaro dirbiniai Lazdininkų (Kretingos raj.) kapinyne	34
A. Blūjienė. Alinkos-Raistinės (Trakų raj.) pilkapiai	36
E. Svetikas. Didžiasalio (Lazdijų raj.) kapinynas	37
K. Mikaila, G. Vaitkevičius. Kai kurie Vilniaus XVI-XVII a. raudono molio plonasiinės keramikos tyrimai	38
A. Kuncevičius. Dėl akmenų smailiadugniais dubenimis paskirties	41
A. Čepaitienė. Verpimo įrankių ornamentikos problemos	42
V. Ksenzov. Naujas mezolitinis paminklas netoli Krasnovkos kaimo (Svetlogorsko raj.) prie Berezinos upės	45
E. Zaikovskij. Neolitinių gyvenviečių tyrinėjimai Dysnos upės baseine	46
A. Vasks. Rytų Latvijos keramika vėlyvajame žalvario ir ankstyvajame geležies amžiuje (I tūkst. pr.m.e.)	48

A. Radinš. Pilkapių laidojimo papročiai Rytų Latvijoje II tūkst. I-je pusėje (pagal Rezeknės raj. medžiagą)	50
3. Numizmatika	
R. Senapėdis. Šiaulių kaimo (Širvintų raj.) Prahos grašių lobis	53
V. Aleksiejūnas. Pirmosios lietuviškos kaltinės monetos	56
E. Svetikas. XVI-XVII amžių monetos Liepalingio (Lazdijų raj.) senkapiuose ...	58
E. Ivanauskas. Seredžiaus numizmatinė medžiaga (XVI-XIX a.pr.)	60
R. Klimavičius. Pirmasis Lietuvos-Lenkijos valstybės ordinas	62
E. Rimša. Radvilų karstų Kėdainiuose identifikavimo klausimu	63
Š. Bektenejev. Piniginė apyvarta šiaurės-rytų Baltarusijos teritorijoje (XIII-XIV a.a.)	66
Sutrupinimai	68
Ilustracijos	69

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	1
А. Янкявичене. Задачи современных музеев	2
1. Музееведение	
Б. Лукошюте. Археологическая экспозиция в музее истории и этнографии "Аушра"	5
В. Рузас. Нумизматика в отделе экспозиции феодального общества Литвы (11 зал музея истории и этнографии ЛитССР)	6
Э. Гришовене. Экспозиция каменного века в музее истории и этнографии Литовской ССР	9
Н. Антушайте, Е. Спудите. Фонды археологии и нумизматики в Тельшяйском краеведческом музее	12
С. Беяускас. Монетные клады в Шяуляйском музее "Аушра"	14
Д. Буткус. Монетные клады в Кретингском краеведческом музее	17
А. Бутримас. Консервация изделий из кости и рога в музее истории и этнографии Литовской ССР	18
Р. Пашкявичюс. Охрана экспонатов от негативного воздействия света в музее истории и этнографии Литовской ССР	20
Н. Чернявский, Н. Зданович. Опыт подготовки в музеефикации материалов археологических раскопок	22
М. Эйхе. Принципы научного исследования и систематизации коллекции фалеристики музея истории	
г. Риги и мореходства	23

2. Археология

А. Бутримас. Неолитические погребения в Донкалнис (Тельшяйский р-он).....	26
А. Гирининкас. Первые пути янтаря в Восточную Европу	28
Б. Салаткене. Курганы 11-1У в.в. в Калняляй (Шяуляйский р-он)	29
В. Казакялячюс. Бронзовый колесик из могильника Плинкайгалис (Кедайняйский р-он)	31
К. Рицкявичюте. Редкие фибулы из могильника Лаздиянкай (Крётингский р-он)	33
Л. Мурчикайте. Янтарные изделия в мужских погребениях из могильника Лаздиянкай (Крётингский р-он)	34
А. Елюене. Курганы Алинкос-Райстинес (Тракайский р-он)	36
Е. Святикас. Могильник в Диджясалис (Лаздияйский р-он)	37
К. Микайла, Г. Вайткявичюс. Некоторые исследования Вильнюсской красноглинистой тонкостенной керамики ХУ1-ХУП в.в.	38
А. Кунцевичюс. О назначении остродонных камней с тазообразной выемкой	41
А. Чяпайтене. Проблемы орнаментики прядильных инструментов	42
В.П. Ксензов. Новый памятник эпохи мезолита у д. Красновка Светлогорского р-на) на Березине	45
Э.М. Зайковский. Раскопки неолитических поселений в бассейне р. Дисны	46
А. Вакс. Керамика Восточной Латвии в эпоху поздней бронзы и в начале железного века (1 тысяча до н.э.)	48
А. Радиньш. Курганный погребальный обряд в Восточной Латвии в первой половине 11 тысяч н.э.	50

3. Нумизматика

Р. Сянапедис. Клад Пражских грошей из д. Шяуляй (Ширвинтский р-он)	53
--	----

В. Аляксёюнас. Первые чеканные монеты Литвы	56
Э. Святикас. Монеты (ХУ1-ХУП в.в. в погребениях могильника Лейпалингис (Лаздияйский р-он)	58
Э. Иванушас. Нумизматический материал из Сярджюс (ХУ1-нач. Х1Хв.в.)	60
Р. Климавичюс. Первый орден Литовско-Польского государства	62
Э. Римша. К вопросу идентификации гробов Радзивилов в Кедайняй	63
Ш.И. Бектенеев. Денежное обращение на территории Северо-восточной Белоруссии (ХШ-Х1У в.в.)	66
Сокращения	68
Иллюстрации	69

Ats. redaktorė A. Jankevičienė
Redaktorė R. Rimantienė

Archeologinės ir numizmatinės medžiagos
komplektavimas ir konsekvavimas

Pasirašyta spausdinti

Tiražas 500 egz. Kaina 0,80 rb.

Spaudė Motiejaus Šumausko sp. Vilniuje, Straz-
delio 1

Užsak. Nr. 549 5 sp. lankai